

gan bēgums

UZZIŅAI

"Luminor" bankas galvenā ekonomista PĒTERA STRAUTIŅA prognoze:

– IKP dinamika būs labvēlīgāka nekā 2023. gadā, kad tas samazinājās apmēram par pusprocentu. Taču uz strauju izaugsmi nevar cerēt, visdrīzāk ekonomika augs apmēram par 1,5%.

Bezdarbs saglabāsies pašreizējā līmenī (ap 6,5%) vai nedaudz pieaugs, ja ražotāji būs spiesti samazināt strādājošo skaitu apvidos, kur citu darbu atrast ir grūti.

Gada vidējā inflācija būs tuvu nullei, ļoti iespējams, nedaudz zem tās. Konkurence spiedīs ražotājus un tirgotājus nodot patērētājiem ietaupījumus, kurus sniedz krītošās importa cenas.

Precēm cenas kopumā samazināsies, bet pakalpojumiem pieaugs.

Algu pieaugums krasi piebremzēsies no apmēram 11% šogad līdz apmēram 7%. Krasā nominālā IKP izaugsme bremzēsianās no 2022. gadā panāktajiem 16% līdz 2–3% 2024. gadā samazinās gan nepieciešamību, gan iespējas uzņēmumiem maksāt vairāk. Taču pirkspējas pieaugums būs straujš.

Mazās pensijas nedaudz lielākas

"Ūūūūūū, ūūūūūū..."

[Solvita Āboltiņa]

Tiesības uz valsts vecuma pensiju šogad būs personām, kuras sasniegušas 64 gadu un deviņu mēnešu vecumu, ja apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 15 gadiem. Cilvēkiem, kuru apdrošināšanas stāžs nav mazāks par 30 gadiem, ir tiesības pensionēties priekšlaikus, proti, divus gadus pirms vispārējā pensionēšanās vecuma sasniegšanas. Attiecīgi šogad pensionēties priekšlaikus varēs tie, kuri sasnieguši 62 gadu un 9 mēnešu vecumu.

Palielinās minimālo vecuma pensiju apmēri. Aprēķina bāze pieaug no 157 eiro līdz 171 eiro, cilvēkiem ar invaliditāti no bērības – no 188 eiro līdz 206 eiro. Minimālo vecuma pensijas apmēru nosaka, piemērojot aprēķina bāzei koeficientu 1,1 un par katru stāža gadu, kas pārsniedz 15 gadus, apmēru palielina par 2% no aprēķina bāzes.

Tāpat pieaug minimālo in-

validitātes pensiju apmēri – aprēķina bāze palielinās no 157 eiro līdz 171 eiro. Personām ar invaliditāti no bērības – no 188 eiro līdz 206 eiro III invaliditātes grupas gadījumā invaliditātes pensija tiek noteikta invaliditātes pensijas aprēķina bāzes apmērā, savukārt, nosakot minimālo invaliditātes pensiju I un II invaliditātes gadījumā, aprēķina bāzei tiek piemēroti koeficienti – I invaliditātes grupai 1,6, bet II invaliditātes grupai 1,4.

Lielāka būs minimālā apgādnieku zaudējuma pensija. Tās apmērs katram bērnam no dzimšanas līdz septiņu gadu vecuma sasniegšanai palielinās no 157 eiro līdz 171 eiro, cilvēkiem ar invaliditāti no bērības – no 188 eiro līdz 206 eiro.

Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta apmērs pensijas vecumu sasniegušajiem, kuriem nav uzkrāts pietiekams apdrošināšanas stāžs vecuma pensijas piešķiršanai, palielinās no līdzšinējiem 125 līdz 137 eiro mēnesī. Tāpat pabalsta apmērs apgādnieka zaudējuma gadījumā bērniem līdz sešu gadu vecumam (ieskaitot) palielinās no 157 līdz 171 eiro mēnesī, no septiņu gadu vecuma – no 188 līdz 206 eiro mēnesī.

No 2024. līdz 2029. gadam pie tām vecuma un invaliditātes pensijām, kas piešķirtas laikā no 2012. līdz 2028. gadam, pakāpeniski tiks atjaunota piemaksa par apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995. gada 31. decembrim. 2024. gadā tās piešķirs cilvēkiem, kuri devās pensijā 2012., 2013. un 2014. gadā. Cilvēkiem, kuriem no 2024. gada 1. janvāra ir tiesības uz piemaksu par apdrošināšanas stāžu, kas uzkrāts līdz 1995. gada 31. decembrim, piemaksu izmaksās vienlaikus ar 2024. gada aprīļa pensiju.

Un atkal maksās vairāk

"Vai tur bija kāds ieraksts par PVN pilnīgu atcelšanu treniņbiksēm un "semuškām"?"

[Ingmārs Līdaka]

Saeima, pieņemot grozījumus "PVN likumā", uz vienu gadu noteica samazinātās 12% likmes piemērošanu svaigiem augļiem, ogām un dārzeņiem. Lai gan tiek uzsvērts, ka tā ir samazinātā likme, līdz šim vairākus gadus šiem produktiem piemēroja 5% nodokli.

Valstsvīri lēmuši, ka arī zaļā pūka gadā dārgāks kļūs alkohols.

No 1. marta akcīzes nodokļa likmes palielināsies gan alkoholiskajiem un bezalkoholiskajiem dzērieniem, gan tabakas izstrādājumiem, elektroniskajās smēķēšanas ierīcēs izmantojamam šķidrumam u.c. Taču no lielākiem tēriņiem, visticamāk, neizvairīsies arī atturībnieki un nesmēķētāji.

No 1. janvāra pieaugs AS "Gasol" dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifi. Lietotājiem, kuri dabasgāzi izmanto ēdiena pagatavošanai, ar atļauto slodzi līdz sešiem kubikmetriem stundā izmaksas šogad palielināsies par 1,32 eiro bez PVN mēnesī, bet tarifa mainīgā daļa pieaugs par 0,06 eiro bez PVN. Lietotājiem, kuri vidēji mēnesī patērē 2500 kilovatstundu (kWh) dabasgāzes, apkures sezonā mēneša vidējais maksājums pieaugs par 9,32 eiro bez PVN. Savukārt patērētājiem ar atļauto slodzi no 6,1 līdz 10 kubikmetriem stundā fiksētā maksājuma pieaugums būs par 3,22 eiro bez PVN mēnesī.

No 1. janvāra samazinās elektroenerģijas sadales un pārvades tarifi. Pēc Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas ekspertu aprēķiniem, piemēram, lietotājam ar vienas fāzes (F) 16 ampēru (A) pieslēgumu un elektroenerģijas patēriņu 100 kilovatstundu (kWh) mēnesī sadales tarifa maksa janvārī, salīdzinot ar 2023. gada jūliju, varētu samazināties par aptuveni 6%.

Vienlaikus regulatorā vēš uzmanību, ka maksa par sadales tarifu ir tikai viena no komponentēm, kas veido lietotāja gala rēķinu. AS "Sadales tīkls" jau paziņojis, ka līdz ar izmaiņām elektrības sadales tarifi no 1. janvāra faktiskā mēneša maksa par elektrības pieslēguma jaudu privātpersonu biežāk izmantotajiem pieslēgumiem pieaugs par apmēram 0,5 līdz diviem eiro.

Pieaugot valstī noteiktajai dabas resursu nodokļu (DRN) likmei, arī sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifi no šī gada janvāra ir augstāki. Līdz šim likme, ko komersanti piemēroja sadzīves atkritumu apglabāšanas pakalpojuma tarifu aprēķinos, bija 95 eiro par tonnu, tagad 110 eiro.

Un vēl turpmāk būs jāmaksā par plastmasu saturošiem izstrādājumiem, piemēram, mitrajām salvetēm un baloniem. Attiecīgi arī šie produkti kļūs dārgāki.▶

CITAS IZMAIŅAS

DIENAS TĒMA

IENĀKUMU SLIEKSNIS

- Mainījies garantētā minimālā ienākuma sliekšnis – pirmajai vai vienīgajai personai māsaimniecībā tas būs 137 eiro (pirms tam – 125 eiro), pārējām personām māsaimniecībā 96 eiro (līdz šim – 87,50 eiro).
- Trūcīgas māsaimniecības ienākumu sliekšnis pirmajai vai vienīgajai personai māsaimniecībā tagad būs 343 eiro (līdz šim – 313 eiro), pārējām personām māsaimniecībā 240 eiro (līdz šim – 219 eiro).
- Maznodrošinātas māsaimniecības ienākumu sliekšņa maksimālais apmērs pirmajai vai vienīgajai personai māsaimniecībā būs 549 eiro (līdz šim – 501 eiro), pārējām personām māsaimniecībā 384 eiro (līdz šim – 351 eiro).

SOCIĀLIE PABALSTI

No 2024. gada 1. janvāra paaugstināti apmēri:

- piemaksai pie ģimenes valsts pabalsta par bērnu ar invaliditāti – no 106,72 eiro uz 160 eiro;
- valsts atbalstam ar celiakiju slimiem bērniem – no 106,72 eiro uz 160 eiro;
- kopšanas pabalstam personām ar invaliditāti, kuras pārsniegušas 18 gadu vecumu un kurām invaliditātes cēlonis ir slimība no bērības – no 313,43 eiro uz 413,43 eiro.
- 2024. gada janvārī un februārī VSAA pakalpojumus vēl piešķirs un izmaksās apmērā, kāds noteikts līdz 2023. gada 31. decembrim. VSAA starpību par janvāri un februāri izmaksās līdz 31. martam, un turpmāk izmaksa būs paaugstinātā apmērā.
- Eiropas Sociālā fonda "Plus programmas materiālās nenodrošinātības mazināšanai" ietvaros no 1. janvāra atbalstu varēs saņemt maznodrošinātas māsaimniecības, kuru rīcībā esošie ienākumi mēnesī nepārsniedz 411 eiro pirmajai vai vienīgajai personai māsaimniecībā, bet katrai nākamajai personai māsaimniecībā – 288 eiro (pašlaik šis sliekšnis ir attiecīgi 376 un 264 eiro).

VALSTS APMĀKSĀTI PAKALPOJUMI

- Tiks nodrošināts mobilās komandas paliatīvās aprūpes pakalpojums personas dzīvesvietā (hospisa aprūpe), kas papildus veselības aprūpes pakalpojumiem ietvers arī valsts finansētu sociālo aprūpi, psihoemocionālo atbalstu un tehniskos palīgīdzekļus. Pakalpojumu varēs saņemt pilngadīgas personas, kurām būs izsniegts attiecīgs stacionārās ārstniecības iestādes ārstu konsīlija lēmums par paliatīvo aprūpi dzīvesvietā. Pakalpojumu sniegs valsts izvēlēti pakalpojuma sniedzēji visā Latvijas teritorijā.
- Valsts nodrošinās pašvaldībām līdzfinansējumu aprūpei mājās bērniem ar smagiem un ļoti smagiem funkcionāliem traucējumiem, kuriem ir Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas noteikta invaliditāte un izsniegts atzinums par īpašas kopšanas nepieciešamību. Līdzfinansējums par bērnu tiks turpināts arī pēc pilngadības sasniegšanas, bet ne ilgāk kā līdz bērna 24 gadu vecuma sasniegšanai.
- Bērniem ar autiskā spektra traucējumiem un viņu ģimenes locekļiem, apbējot psihosociālās rehabilitācijas pakalpojumu izmēģinājuma projektā, tiks nodrošināts multiprofesionālās komandas un līdzinieku atbalsts, dažādas rehabilitācijas metodes.
- Bērniem ar autiskā spektra traucējumiem, īstenojot pilotprojektu, nodrošinās uzturošo terapiju – multiprofesionālas komandas darbs un ABA terapijas, ergoterapijas, logopēda, speciālā pedagoga nodarbības.
- Uzlabosies atbalsts ārpusģimenes aprūpē bijušiem jauniešiem pēc pilngadības sasniegšanas līdz 21 gada vecumam vai līdz 24 gadu vecumam, ja turpina mācības. Valsts veic finansīālu atbalstu pašvaldībām, lai jauniešiem sniegtu sociālā mentora pakalpojumu, finansīālu atbalstu jauniešiem, kā arī atbalsta grupu nodarbības dažādu sociālo prasmju un iemaņu apguvei.

ATSEVIŠKAS IZMAIŅAS NODOKĻU JOMĀ

- Ar PVN netiks aplikta dalības maksa par piedalīšanos sporta sacensībās un maksa par sporta nodarbībām;
- noteikta viena mikrouzņēmuma nodokļa likme 25% apmērā neatkarīgi no mikrouzņēmuma apgrozījuma apmēra;
- palielināta ar algas nodokli neapliekamā darba devēja apmaksātā veselības apdrošināšanas prēmiju summa līdz 750 eiro gadā;
- mikrouzņēmuma nodokļa maksātāji, ja tie gūst ar IIN aplikamus ienākumus, šim ienākumam varēs piemērot diferencēto neapliekamo minimumu un atvieglojumus par apgādībā esošām personām;
- kredītiestādēm un patērētāju kredītēšanas pakalpojumu sniedzējiem pienākumu taksācijas gadā (neatkarīgi no peļņas sadales) jāveic nodokļa piemaksa 20% apmērā;
- tiek paaugstināta azartspēļu nodokļa likme.

CITI JAUNINĀJUMI

- No 1. septembra valsts aizsardzības mācības priekšmets vidējās izglītības programmās būs obligāts. Arī pats dienests būs obligāts;
- nodrošinās valsts apmaksātu insulīna sūkņus cukura diabēta pacientiem līdz 24 gadu vecumam;
- līdz 2024. gada 31. martam būs jāreģistrē elektroskrejriteņi un velorīkšas;
- stingrāk uzraudzīs uzturlīdzekļu maksāšanu. Turpmāk ierobežojumus piemēros arī tiem alimentu nemaksātājiem, kuru bērni jau ir pilngadīgi, bet kuru vietā valsts iepriekš ir maksājusi uzturlīdzekļus;
- apmaksāta priekšvēlēšanu aģitācija būs iespējama tikai valsts valodā.

AVOTS: DAŽĀDI